

САНА ОЛОХ

Х А Ъ Ы А Т
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ССКП ЧУРАЛЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОЗЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 145 (6905)

1989 сыйл. Ахсынны 5 күнэ.
ОПТУОРУННЬУК

Гидант
3 харчы

Фермаға — партийнай кыһамныны

Партийнай тэрлэтэ наадалах лозуннары кэмгэр көтөбөрүнэн эрэ буолбакка, олору олоххо киллэринин тэрийэр добуруннан сымалланар. Бу артунан оройуоннаабы партийнай тэрлэтэ билигин эппиттээх барз-бизрэхин барар. Кини быйылгы кыстыгы сүөхүттэн аһы-үөлү ылымны элбэттигэ тасту овуллуулаах кыстыгынан биллэрбитэ. Бу лозунг оройуон экономикаһын ичинки кээкилгэр, нэһиликннээ олоҕо-дьаһага түгсүүтүгэр быйылгы сабыдыллыахтаах буолан, кини олохто иккиригэр дьон-сэргэ тыһын интэриэстээх уонна партийнай тэрлэтэлэртэн хамсатыллыах тэрийэр үлэни, көбүлээһини күүтэр.

Ити кэмгэ ССКП райкомун бюрота коммунист-салайааччылар хонтуруоллуур уонна тэрийэр үлэлэрин мөлтөтүүлэрэ сүөхү кыстыгыгэр кулаһан сабыдыллыах буолар кутталлаабын биллэртээтэ. Сүөсүһүт ахсааны асыһа, бжирдэи сүөсүһүт ноборууската аһара улааһа, онон сибээстээн фермалар үгүстэригэр ынады күннэ нэхитэ эрэ ыһыһа, ынады уоллары мөссөбөйө, диксипилинэ сатархайа улахан дыксыһынны үөскэтэр. Партийнай тэрлэтэлэр мөһүн быйылгы-майыга саамай эркиннээх дьаһаллары ылымна тустоохтар.

Кыстык дымлбатыгар ээл-дээл сыманы «ираас» марахан кыстыктары туораабыт дьоммут, быйыл баһас этэһигэ сыл тахсыһыһа дьон уоскутунар ой-санаа эчэтэр. Партийнай тэрлэтэлэр улахан албастарынан ити ой-санааны аһайбатахтары эрдэттэн үлү охсубатахтары буолар. Дьикэр, ол ырахан кыстыктары тэһигэ туораабын буолбатахпыт. Питилетка ааспыт үс сыйыгар 3058 ынах сүөхүнү, 1170 сыйыны көннүмэн элэрбүлүүт, госуодствоһа 232 тонна эти, 1030 тонна үүтү ситэ биэрбэтэхпит, кытарайынтан, торбосторһунтан, кулункаһынтан баһархай ночооту сүкпүлүүт. Ол барыта кураан эрэ содула буолбатах этэ, кыстыктары тэрийэр үлэ мөлтөдө, эппитиннээ намыһа, үлэбэ ээл-дээл сыманы эмиэ тэппиттэрэ. Итигэр хатылалар буоллахтарына, быйылгы курдук үтөө дымла дьаһаны өрүттэр кыһалыт сүөсүбү үлэһиттэргэ кизикки эйдотуохха наада.

Хаһааһынааһын өссө да сүлүөхтэри ситэ було илик сана кыһмаларын саамай-ити партийнай айбур уонна бүүбэдээһин туолуһахтаабы өйдөнөр. Оттон быйыл ээл-дээл коммунист-салайааччылар арендатор производстводо адыс толору быраалтаах хаһааһына буолуһахтаах дьон көрдөбүлү арендатор баһынан түрдүн, атаһынан түрдүн—бэйэтин бэйэтэ көрүнүөхтээх дьон тохурутан ойдуулар. Силлэс, от таһар техниканы арендатордар кэмгэр хаачылыллыбаттарын, кыстык тэрээһин үлэлэрэ кыһыл иликларынэн эрэ сылдыар арендатордарга бэйэлэригэр эрэ найыһамыһын, кинилэри бэл бастык технологиялары олохтуурга эппиттээх дьон—специалистэр тумна хаһмалларын итинтэн атыннан быһаарыахха сатамат. Итинтэн өрөндө ордуктарын саарбахтыыр, арендаттан аһаастанар ой-санаа тэһийэр. Партийнай тэрлэтэлэр хас бжирдэи арендалаах коллективна дьон изргэһигэ тэһийэр, кинилэр кыһалаларын өйдүүргэ кыһанар, хаһааһыстыбанный салайааччылар, специалистэр уонна арендатордар икки ардыларыгар сөптөөх сыйыһаны олохтуур буоллахтарына, бу аадаһы көннөрүүхтэрин сөп.

Сүөсүһүт ноборууската олус улаханан бары ойдуубут. Кини үлэтин, олоһун-дьаһадын элбэтэргэ кыһамны сүөхү иккиригэр ыччат тардыстыһын дымлбатын быһаарар соруһунан буолар. Ол иһин партийнай тэрлэтэлэр сельсоветтары, государственнай уонна общественнай тэрлэтэлэри, бары коммунисттары нөҕүө фермаларга нэһиликннээ бүтүүкүн көмөтүн тэрийэхтэ тустаахтар. Маныаха саганы, бастыгы аһааччылар, рационализатордар күүстэрин үмүрү тэрдээххэ. Сүөсүһүттэргэ көрүлүбүт чэпчэттиллэри халбака суох тутулууну хонтуруоллуоха.

Общественнай сүөхү быйылгы кыстыга народнай депутаттар быһбардарын, оройуонмут тэриилибитэ 60, Аба доһдуну көмүскүүр Улуу сэриигэ советский норуот кыһыһыга 45 сыллара туолар юбилейдарын, партия буолларыгэр туар XXVIII съезин чыстэригэр социалистическай куоталаһылар үрдүк патриотическай күүрээһиннэри добуһуолланыахтара. Ити партийнай тэрлэтэлэр сүһкэн тэрийэр үлэлэрин эрэйэр.

Афанасий Измайлович Андреев—Эрилик Эристин аатынан совхоз Чыырдаабы отделениетын бжир тарбахха баттанар тракторниһа, бастык механизатор «ДТ-75» мааркалаах тракторга үлэһир. Былааны мэлдьи толорор. Кыһыгы ыдыарга от таһытыгар техника көдүүһүн мунутуурдук таба туһанан, күнүһүн-туунун ааксыбанка хоннохтоохтук үлэһир.

Т. КАРДАШЕВСКАЯ фотота.

ҮЛЭБЭ ИНТЭРИЭС ҮРДЭЭН

Пятилетка түөрт сыйын былаанын оройуоннаабыти-погрефия коллективна өссө 3 сый 10 ыйынан 13,7 тыһ. солк. аһарбыта. Ол иһигэр быйылгы сыйлаабы соруабын бжир ыйынан урутаан 100 бырыһыан толордо. По-лиграфистар сый бүтүөр дьэри өссө 6 тыһ. солк. бородууксыйы өгөрөггө соруаһанан үлэһиллэр.

Коллектив хаһааһыстыбаны аһааччы кириэн үлэһиттэ бжир сый буолла. Ити түмүгэр быйылгы сый 11 ыйыгар ааспыт сый туһааннаах кэмнээбэр 12,7

тыһ. солк. ордук бородууксыйа оһойулуно. Ситиһи маһистикнэн бжирдинлээн рабонайдер үлэбэ интэриэстээх буолуулар, тэрлэтэ интэриэһин үрдүтүк тутуулар, хас бжирдинлэртэн былаан туолуута тутулуулааһын таба өйдөбүттэ буолла. Холобур, бачаат-тэһичилэр С. П. Манастырева, Т. П. Смирнова ааспыт сый туһааннаах кэмнэ кытта тэһээтэххэ, быйыл туһааннааһынан 221—323 солк. ордук бородууксыйа өгөрөн таһаардылар.

П. МАССАЕВ.

БУЛТ СОНОРУГАР

«Мындааһык совхозка 9 кадровый, 5 любитель булчуттар хара тыһан, үрэхтэр бастарынан булт соноругар сыйдыллар. Кинилэр төрдүс кварталга 13000 солк. күндү түүлээби булган госуодствоһа туттарар соруаһахтар.

Былаан быйыһынан совхозка 12 кадровый булчут көрүлүр. Республик кини оройуоннарыгар буоларын курдук сезон устата бжирдин кадротай булчукка 1000 солк. былаан үнэрди-лэр.

Ол-эрэри үлэһит илик тийэбэт дьон ааттан, бултуохха айылаах дьонно баалларын үрдүнэн, туһааннаах салайааччылар бу салаага сөптөөх суолта уурбаттарын, үлэһиттэри биэрбэтэри түмүгэр сыйлаабы былааны толорууга ыраахтаттар үөһэттиллэлэр. Холобур, Хайыах отделениегэр күндү түүлээби

бултууһыга 2000 солк. былаан тиздиллибитигэр (управляющей М. С. Седалищева) бжир кадровый, икки любитель булчуттар туруорулуохтаахтара ити бириккенинэн кыһалыбата.

Булчуттар маршруттар сирдэригэр быйыл андаа-тар олорууга хайа да сыйлааһар ордук курдук. Ол-эрэри булчуттар 400-к андаатары булган баран тохтообуттар. Тиркиэ ситэ илик буолан III суортан өрө-төһөсөт. Совхозка быйыл балаһа элбэх кини бултуурга көгүл ылбыттар, билигин булчуттар 80-ны өлөрөн таһаастаатылар.

Бу күннэргэ бултаммат күндү түүлээби туттарыны са-лаһана. Болугур отделение-ны В. И. Егоров салайар булчуттары эвенте аһарда киниһин 2300 солк. госуодствоһа тут-төрдүлэр.

А. МАКАРОВ.

БЫЫБАР КОМИССИЯЛАРА

«РСФСР народнай делу-татарын быһбарын туһу-нан» РСФСР Союһун 19 уонна 22 ыстатыйаларыгар олоһурун Саха АССР Верховнай Советын Президиума РСФСР народнай делу-татарын быһбарыгар тер-риториальнай быһбардыр уокруукарга уокруукаабы быһбар комиссияларын тэ-рийдэ:

898 №-дээх Приленскэй терригорияльнай быһбар-дыр уокруука:

Андронов Василий Вла-диславич, райпотребсоюз ин-спектора—сэри уонна үлэ-ветераннарын Мэҕэ-Хаҥа-лас оройуоннаабы советы-нан;

Васильева Розалия Тихо-новна, оройуоннаабы иһин библиотека библиотекера—киниһин таптааччылар Мэ-гэ-Хаҥалас оройуоннаабы обществолоһуһун;

Винокурова Анастасия Ва-сильевна, норуот үрэдир-ритин оройуоннаабы отде-литин инспектора—дяхтал-тар Алексеевскай оройуон-наабы комитетынан;

Винокурова Людмила Ми-хайловна, Чурапчы адыс кы-лаастаах оскуолатын учуу-ала дьахталлар Чурапчы оройуоннаабы советынан;

Егоров Дмитрий Алло-тозович, Байкалов аатынан дохоттаабы ЫБСЛКС ком-итетын секретара—ЫБСЛКС Мэҕэ-Хемаластаабы райо-мун бюротунан;

Кардашевская Анемпр-ист, Молодович, аҕомоха-лик —Чурапчы оройуонун Карл Маркс аатынан совхоз үлэбэ коллективнаан;

Кирилик Серафима Афанасьевна, инспектор—норуот үрэдиритин Мэҕэ-аҕалас оройуоннаабы отде-литин коллективнаан;

Менделеев Николай Ан-дреевич, электрослесарь—Джугджурологон холбо-лук «Юр» рудникын үлэбэ коллективнаан, Уус-Маайа оройуона;

Овчинникова Людмила Сте-пановна, сэлэик диспансе-рын кыһабынай араҕа Алексеевскай оройуоннаабы кини балаһына коллектив-наан;

Петрова Марина Михай-ловна, сүөхү кититин сым-ын начальнига—Строд аа-тынан совхоз үлэбэ кол-лективнаан, Амма оройу-на;

Стручкова Галина Алек-сеевна, ССКП райкомун се-кретара —ССКП Мэҕэ-Ха-маластаабы райкомун бю-ротунан;

Слепцов Илья Иннокен-тьевич, көһө сылдыар ме-ханизированнай колонне начальнигин солбуулаачы—ССКП Муоматаабы райо-мун бюротунан;

Токарев Артем Иванович, экономист — «Якутагро-промстрой» холбоһук Мэ-гэ-Хаҥаластаабы совхозтар-нык ардыларынаабы көһө-сылдыар механизированнай колоннатын үлэбэ коллек-тивнаан;

Охлопкова Тамарья Ива-новна, культура Кириэ-Халдьаһытаабы сельскэй дьэһитин методига, —ЫБСЛКС Томпотоһу рай-комун бюротунан;

Черных Татьяна Василье-вна, профсоюз комитетын инструктора —Ийдиҕирэ-потон комбинат Ойомоһо-наабу хайыһы байытар ком-бинатын профсоюзнай ко-митетынан.

х х х

«РСФСР народнай делу-

татарын быһбарын туһу-нан» РСФСР Союһун 19 уонна 22 ыстатыйаларыгар олоһурун Саха АССР Верховнай Советын Президиума РСФСР народнай делу-татарын быһбарыгар на-циональнай-терригорияль-най быһбардыр уокруу-карга уокруукаабы быһбар комиссияларын тэрийдэ:

146 №-дээх Саха сир-нээби иһин национальнай-терригорияльнай быһбар-дыр уокруука:

Аммосов Николай Ефре-мович, профсоюз райкомун секретара —Агропромком-плексе үлэһиттэрин проф-союзун Уус-Алданнаабы райкомунан;

Барашкова Любовь Дмит-риевна, ССКП райкомун учуока секторын сэбидис-сэйэ—ССКП Чурапчытаабы райкомун бюротунан;

Васильева Валентина Ва-сильевна, ССРС НА СО Са-ха сиринээби научнай кин-иһи экономикаһа институй-тун старшай инженерэ—но-руот үрэдиритин уонна наука үлэһиттэрин профсо-юһун обкомунан;

Габришев Михаил Прок-пьевич, пенсионер, сэри уонна үлэ ветераннарын республикатаабы советы-нан;

Данилов Илья Егорович, прораб—Ленинскэй оро-йуонун «Мундээдэн совхоз үлэбэ коллективнаан;

Дмитриева Матрена Пе-тровна, кинизммит библи-отечной система директора-лик —культура үлэһиттэрин профсоюзун бүлүүтэбэ райкомунан;

Забелоцкая Валентина Афанасьевна, профком-председателэ — потреби-тельскэй сэйэс Уһуэз Өрү-ү оройуоннаабы коллектив-наан;

Захаров Егор Васильевич, эт-үүт комбинатын директо-ра—агропромкомплекс үлэ-һиттэрин профсоюзун Алексеевскайдаабы райо-мунан;

Иванов Арнадий Захаро-вич, начальник Алдан оройуонун «Алдангорла» газовой хаһааһыстыбаны эк-сплуатациялаһыһына оро-йуоннар икки ардыларынаа-бы производственной кон-туоратын үлэбэ коллек-тивнаан;

Кардашова Калыкарена Георгиевна, Якутскэй куо-рат Ленинскэй аатынан би-блиотекатын директора—дяхталлар республикатаа-бы советтарынан;

Кардашевская Валентина Георгиевна, «Ленинскэй ха-һыат редакциятын интера-турнай сотруднига—культу-ра үлэһиттэрин профсоюзун Кэбээһиттэрин райкомунан;

Кирилик Петр Дмитрие-вич, Саха АССР Министрда-рин Советын отделын сэ-бидиссэйэ—госуодство-най учреждениелар үлэһит-тэрин профсоюзун обкомунан;

Лонгина Ольга Нико-лаевна, ЫБСЛКС райкомун секретара —ЫБСЛКС Мэҕэ-Хаҥаластаабы райкомун бюротунан;

Павлов Александр Алек-сеевич, «Кыһык» хаһыат бэ-йэтин корреспондента—ССКП Сунтаардаабы райо-мун бюротунан;

Тимофеева Ульяна Усти-новна, Болугур орто оскуо-латын учуулаһа—ЫБСЛКС Амматаабы райкомун бю-ротунан.

ПЛЕМЕННОЙ УЛЭБЭ БОЛБОМТОНУ КҮҮҮҮРДҮӨХХЭ

Специалистар сыраах үлэлэри түмүгэр сорох сирдэргэ сүөһү боруодата балачча тубуста. Иги—сүрүмүзэн, ынабы искуссвеннай сизмэлээһин уонна нини уобаластартан боруода сүөһүлэри атыылаһан асалаан үөскэтии түмүгэ. Уон иккис патиетка сылларыгар оройуон совхозтарыгар 500-тэн тахса ынах сүөһү нини уобаластартан уонна республика оройуоннарыттан асалаһыллына. Ааспыт сылы кытта тэҥнээтэххэ, үрдүк көлүөнэлээх сүөһү Карл Маркс аатынан, «Мындабаайы» «Мугудай» совхозтарга туһааннаабынан 77, 299, 110 төбөнөн элбээтэ. Оттон Субуруускай аатынан, Эрлик Эрстиин аатынан, «Чурапчы» совхозтарга, төттөрүтүн, 65, 199, 343 төбөнөн абыһаата.

Ынах сүөһү үүтүн, төрөөх сайдыытын контуруоллуур специалистары абыһатын түмүгэр бары совхозтар бородуускуйаны ылымга улаханньык сүүтэрдилэр. Бу дьаһал, тустаах специалистары кытта сөҕөһүлүбэҥкэ, үөһэттэн быһаччы сонноммута. Ол түмүгэр оройуон 6,5 тыһ. ынах ынахтаабыттан үүтү бизриклэрин анализтааһын баара-суоҕа 1,5 тыһ. ынахха ынытылына. Субуруускай аатынан, Эрлик Эрстиин аатынан, «Чурапчы» совхозтарга бонитировка олох да ынытыллыбата.

1988 с. төрөөбүт ынахтар быйылгы лактациялара бүтэн, бонитировка түмүгүнэн «Мындабаайы» совхозка 6498 кг үүтү биэрбит 7 састаах Мааны дизи Александр Васильевич Игнатьев ынаба баара билиннэ. Ыанньыксыт Василий Филиппович Слепцов Чинара дизи ынаба («Махи» племферма) 5485 кг ыабыт рекордун Мааны 1013 кг тупсарда. Атын совхозтарга итинник элбэх үүттээх ынахтар баалара көстө илик. Көстүөн да иһин, салайааччылар уонна специалистар сөптөөх учуоту ыппаттар.

Совхозтар айы 3000 кг элбэх үүтү биэрэр, үүттэрин сыта 3,9 бырыһыантан үөһэ ынахтар анал учуокка ылыллылар уонна

кинилэр төрүүктэриттэн атыыр обуустары үөскэтэргэ туталлар. Оройуонга итинник 30-тан тахса ынах баар. «Мындабаайы» совхозка 10, «Мугудай» совхозка 8 Карл Маркс аатынан совхозка 6, о. д. а.

Сүөһү генетическай потенциалын арыйарга бөсө түрүктөөх аһылык базата быһаарар оруоллааһын «Мындабаайы» совхозка көрөбүт. Элбэх сыллаах от, дэлэй силлээ, боруода сүөһүлэри нитик, кириллери искуссвеннайдык сизмэлээһин, үүтүрдүү—барыта күүс-көмө буоланнар, 6000-тан тахса кг үүтү биэрэр ынахтар баар буолулар. Элбэх үүттээх ынахтартан төрүүктэриттэн Болугур отделениетыгар 6 атыыр оҕуһу нипиттэриттэн 2-тэ элита-рекорд кылаастаахтар. Бу отделениеҕа ынабы искуссвеннай сизмэлээһингэ кирибиттэрэ абыһах сыл буолла. Ула үчүгэйдик ытыллар буолан, бастагы түмүктэр этиһиллэн эрлэр. Отделение ынаба бүтүннүүтэ контуруолуней ыамынан хабыллар. Кыра үүттээх ынахтар сыл айы быраактанан иһэллэр. Ааспыт сылга отделениеҕа тикээһин үүтүрдэр икки ферма тэриллэбитэ. Онно үс техник-осеменатор үлэлиир. Кыстык Кугда ферматын иккис көрпүһүгэр үлэлээбит техник-осеменатор Л. И. Макарова 1988 с. сизмэлээбит ынахтарыттан биэрэ даһаны кыраабаата. Маана кыстык хотоннорго, сайылыктарга сөптөөх тэрээһиннээх сизмэлээр пууннар үлэлиилэр.

Совхоз уон иккис патиетка сылларыгар 100-тэн тахса үрдүк хааннаах сүөһүлэри нини уобаластартан уонна республика иһиттэн атыылаһан асалаһыта. Ол иһигэр Соловьевка 50-ча, Хайыахха 75 төбө асалаһыллыта. Ол эрэри Соловьевка, салапта уонна специалистар суолта биэрбэххэлэр, искуссвеннай сизмэлээһингэ кири илктэр, кадрдары үчүгэйдик үөрэттилэр. Хайыахтар эмиз быһаарылыах үлэни ыта илктэр, сөптөөх кадрдара суох.

Болугурга племенной селекционной үлэ барытыгар совхоз директора В. П. Чичигинаров, отделение управлениы А. П. Ефимов көрдөбүллэрэ, тэрийинилэрэ быһаарар суолтэлэнэ. Билигин совхозка зоотехнической учуот кизиник ытылларын үрдүнэн, штат өртүнэн көрөр буоллаха, селекционной зоотехник М. К. Луковцева созоотох. Бу улахан итэҕэс быһытынан сылакаланын сөл. Отделениелар зоотехниктарын өртүлэриттэн көмө кыра. Онон совхоз үрдүнэн племенной учуоту ытыгар бири лаборант штатын экин көрдөххө, «Мындабаайы» совхоз племенной үлэҕэ куһаҕана суох көрдөрүүлээх хаһаайыстыба буолар кыахтаах.

Арендаҕа кириинэн сибээстэн совхоз племенной сүөһүлэрин талбытынан өлөрүү түбэлтэлэрэ сорох хаһаайыстыбаларга тахсыталыыр. Кэйик буолла дизи ааттаан, боруода атыыр обуустары өлөртөрөөрү айдаарааччылар абыһаа суохтар. Бу олох сыһа, Специалистар хастык да сылакалаһан, мөккүһүн үлэлээбит үлэлэрин биридэ суох оҕоруу сэмэлэниэх тустаах.

«Мугудай» совхоз «Махи» племфермага Горнай оройуонун «Маалтааны» совхозугар 20 племенной тыһааһы биридиллэрин 1700 солк. атыһаата. Итиниктин «Мугудай», «Мындабаайы» совхозтарга биридин племенной ферма тэриллэрэ былаанналар. Карл Маркс аатынан, Субуруускай аатынан совхозтарга, специалистар дьаныһан үлэлээтэхтэринэ, племенной үлэ оннун булар кыахтаах. Оттон Эрлик Эрстиин аатынан, «Чурапчы» совхозтарга утумнаах уһун үлэ барыан наада.

Арендатордар, үрдүк бородуускуйаны ылыахтарын баарар буоллахтарына, боруоданы тупсарыыга үлэлэстэрин наада. Кириллэр төрдө-уһа билибэт түбэлтээх сүөһүттэн өлгөм үүтү, эмиз эти ылабатарын өйдүүх тустаахтар.

С. БАРАШКОВА,
ОАПХ племгруппатын сүрүнүүр специалиһа.

Оройуон совхозтарыгар сыл уон ыйгар 124, ол иһигэр «Мугудай» совхозка 39, Эрлик Эрстиин, атынан совхозка 27 сылгы көннүнэн өллө. Кыстык бастагы ыйгар 5 сылгы оукина. Билигин иккэстэлэргэ балаһыаньы хайдаһый! Билигин корреспондент С. Смирникова ыйытытыгар эппитинилэр.

С. Д. ОСИПОВ, «Мындабаайы» совхоз сылгыга сыабын начальнига:

—Билиһэ сылгы итинтэ тупса племенной хаһаайыстыба быһытынан сайдар. Совхоз үрдүнэн бири кэллэ сылгы сыаба тэрилиннэ. Звенелар арендаһан үлэлиилэр, Олору омыттаах дьон салайаллар. Мырылааһа—иччат наставнига В. Н. Брызагаев, Болугурга—Е. Е. Герасимов.

Ааспыт кыстык сылаас, онуоха экин кэчээриллээх буолан, быйылгы көрдөрүүлэрибт лаппа үрдүктэр. 1988 сылга кулуну ылыы 32 бырыһыан эбит буоллаһына, быйыл 77,7 бырыһыанга тэҥнээтэ. Ол иһигэр Е. Е. Герасимов звенота 85,5 бырыһыанга, сылгыны тыһынаах итинни 98 бырыһыанга тикээтэ. Оттон В. Н. Брызагаев звенотугар ити көрдөрүүлэр туһааннаабынан 80 уонна 99,3 бырыһыан буолулар. Итинни сылгыһыттар Болугурга 14, Мырылааһа 9 убаһанан төлөбүрү ылылар. Государство элбэх, үчүгэй хаачыстыбалаах сылгы этин туттарыны суотугар совхоз экин быйылгы былаанын аһара толорор кыахтанна, сылгытан 270 тыһ. солк. үбү ааһыста.

Быйыл хаар чараас, көмүрүөтэ суох, чик буолан сылгы хаһытыгар ыраахаттардаах. Убаһаны, тыйдары үс сиринэн аһылыкка туруордубут. Кэчээри сайын эрдэ оттоммут сирдэргэ эр баар. Сөл буолар от, бурдук угуллубута. Сааскы өртүгэр күөл былыгы туһаныахпыт.

Быйыл болугурдар Амма оройуонун «Элэһин» совхозун кытта уонча атыыр атастастылар. Ылаллар кэтэх сылгыларын көрүүгэ-истингэ болбомто уурулар. Холубур, Мырылааһа тупса көрөр сылгыһыт аһамыта, үөргэ атыыр бэриалибитэ. Болугур эңэр уопсайга сылдьылар. Ылаллар сылгыларын оту бэйэлэрэ биэрэллэр.

Сылгыһыттар түөрт сиринэн бааланаллар. Олорор дьылээхтэр. Мырылааһа звено МТЗ-82 трактордоох. Онон отторун, бурдуктарын көрүнэллэр. Болугур звенотугар техника суох. Ону совхоз дирекцията быйылгы сыга кэллэтин биэрэргэ эрзинэрэр.

Сылгыһыттар спец-такаһынан хаачылыбыттар. Оттон итин аһылыгы совхоз үбүлүү илик. Арай звено ахсын общественнай аһылык суотугар биридин убаһаны туттарга көтүллээбиттэрэ.

Оройуоннаабы ветеринарий-бактериологической лаборатория специалистарын сүрүн үлэлэрэ совхозтар итинни маллар сүөһүлэрин научней төрүнэ олобурун чинчийэн, оту, силлэһи, комбикорму анализтаан рекомендациялары биэрин буолар. Маны таһынан сэрэтэр-эмтир препаратын бэлэмнэн совхозтарга улахан көмөчү оҕороллор. Лаборатория 4 ветеринарий врач, 2 лаборант, санитардар үтүө суобастаахтык бири коллективке түмсэн үлэлиилэр.

Снимокка: лаборантка Светлана Николаевна Крюкова, токсиколог Клара Васильевна Максимова анализ оҕороллор.

Сылгы туһунан

В. К. ПАВЛУЦКАЯ, Субуруускай аатынан совхоз сылгыга зоотехника:

—Совхозка сылгыны түөрт звено арендаһан көрөр. Бары даһаны эри-дэһи көрдөрүүлээхтэр. Сылгыһыттар састарынан эдэр-дэр. Арендатордар буолалларынан атытартан уопсай тэрээһингэ, аһаан-суоттаан барыстаахтык үлэлииргэ итэриэстээхтэриник ордуктаахтар. Дьон санаата кэллэ үлэлиир. Өскөтө кэлин икки-үс сылга бэрт кыра хамнаһы аахсан сылдьыбыт буоллахтарына, быйыл сыл түмүгүнэн биридин бэйэлэрэ 4,5 тыһ. солк. хамнаас аахсар, онно экин убаһанан экин төлөбүрдүнэр буолулар. Оттон совхоз 1988 сылы сылгы нитиитигэр очооттоох түмүктээбит буоллаһына, быйыл государство туттарыахтаах 290 тонна этиттэн 82 тонна курдугун сылгытан биэрибэ. Кулуну ылыы 70-ча бырыһыанга тэҥнээтэ. Мэҥэ-Хаҥалас оройуонугар 70 убаһаны атылаан, аһардас итинтэн 35 тыһ. солк. үбү киллэриннэ. Кэлэр сылга бэйэбит оройуоннаабы «Агротехснаб» предприятиябыт итэх хаһаайыстыбаны тэриэтиргэр 40 убаһаны биэрэр дуоһабардаахпыт.

Болтонго 1972 сылтан сылгыга плем-ферма үлэлиир. Ыраас саха боруодатын нитэргэ хайыскалаах буолан, сылгылара бөдөнөрүнэн, эмистэринэн уратылаахтар. Хаһан аһыырга ордук дьобурдаахтар, тулуурдаахтар.

Совхоз үрдүнэн 200-тэн тахса кэтэх сылгы нитилэр. Аһардас көрүүтүгэр сулууспалаахтаран сылга 50 солк. совхоз рабочаидарыттан 40 солк. төлөбүт. Отун атытыгар биэрбит эбэтэр бэйэлэрэ асалаан аһаттараллар, бурдуга төлөбүрдээх.

Сылгыга сөл буолар от, бурдук баар. Аһылыкка минеральной эбиликтэри туттубалпыт. Арай тууһу, күөл былыгы экинэбит.

РЕДАКЦИЯТАН: Иккэстэ тэрээһин этиллэрин курдук үчүгэй буолбатах. Аренданан үлэлиир звеноларга бэйэлэрин салайааччыларын ынах толору бэркилибэт. Усулбууялар атытартан уратыта суох. Ыһата, билигин даһаны тэрээһингэ буолбакка, күтүгэ-дылга сонноһон олоруу көстөр. Дьиктир, быйылгы курдук аһылыктаах дьылга кыстык ханньык да усулбууятыттан тутуллубакка сылгыны эңчирэппэни, сылаастык кыстатар кыах баар.

Омос көрдөххө, билигин сылгы туруга куһаҕана суох курдук. Ол эрэри баччаанга дьэри улахан тыһыны түһэ илик. Дьыл хайдах буолуохтаага, уопсайынан даһаны, чуолкайдык биллибэт. Онон, күн-дьыл, айылга уларыһытыгар-тэлэрийинтигэр олорон биэрбэт курдук, тэрээһини тупсарар дьаһаллары ылыахха.

Тизээр-таһар үлэлэр отделениеларга сүтэриллилэр. Арендатордарга техника бэркилибэтэ. Быйыл хаар чараас, онон сылгы төһөр, тигирир чинчилэни. Кыра өртүлэрин—убаһаны, тыйы—эрааран аһатан эрбэт. Хаһыыга быйыл павардамматах Чурапчы эңэринээри баһыналар-бытын туһаныахпыт. Эһил бабаа эргин хастарыахпыт. Хаар халыҥаабатыһына, сылгыны аһылыкка маасса-байдык киллэрэргэ былаан-ныбыт. Истэри уонку түһэрдэбит.

Сылгыһыттар олорор дьыллар, күрүө-хаһа түөрт сиргэ баар. Сыллата эри-дэһи сөгөрдөн, тупсарынан иһэллэр.

П. П. ПОПОВ, Чуаллара отделениетын управлениыа:

—Сылгыга икки звенолаахпыт. Арбааһытыгар В. П. Попов звенота үлэлиир. Итиниктигэр П. Т. Ефимов звенотугар бири киһи тийэһин ситэрихтээхпит. Ааспыт сылга МТЗ тракторы сыһаарылыт. В. Н. Шеломов трактористтыр. Икки звенону хааччылар. Звенелар арендаҕа кирибиттэрэ.

Быйыл сылгыга хаан атастаһытыч экин курдук племенной үлэ былааннаахтын барбате. Икки-үс сылаабыта Верхоянскыттан атыырдары асалаһыт.

Сылгыһыттар базаларыгар түөрт дьылээхтэр. Экин күрүө-хаһа туттубуттар. Звено тэринэн 70 тонна оту соботуойкалаабыттар. Билигин онтуларын сизмэллэр. Дьылтан-күнтэн көрөн, тийэбэт буоллаһына, отторун эбизхит. Совхоз экин 40 тонне фураж бурдук атыһылаһыта. Итинтэн отделениеҕа ананан турар. Күөл былыгынан иһин киһиэхэ көпсүр гына туһамалпыт.

Ааспыт мөлтөх аһылыктаах дьыл тэбинтэ улахан. Кулуну ылыы 43 бырыһыанга эр тэҥнээтэ. Государствоҕа былааннаах 40 тонна онугар 26 тонна сылгы этин туттардыбыт.

Быйыл сылгы туруга куһаҕана суох. Хаар чараас, хаһы мөлтөх буоллаһына, сылгыны барытын аһылыкка киллэрэргэ бэлэмнээхпит.

Сылгыһыттары спец-такаһынан, итин аһылыгынан хааччыла олоробут.

Т. НАРДАШЕВСКАЯ фотота.

